РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Богдановський Дмитро Ігорович**, народився 19 квітня 1998 року у м. Києві, громадянин України.

Освіта повна вища. У 2014–2018 роках здобував освіту у Київському фінансово-економічному коледжі, отримав освітньо-кваліфікаційний рівень «молодший спеціаліст» за спеціальністю «Правознавство», професійна кваліфікація «Юрист».

У 2018–2020 роках здобував вищу освіту в Університеті державної фіскальної служби України за спеціальністю «Право» та отримав кваліфікацію бакалавра з права. Диплом бакалавра В 20 №023277.

У 2020–2022 роках здобував вищу освіту в Університеті державної фіскальної служби України за спеціальністю 014 «Середня освіта» та отримав кваліфікацію магістра галузі знань «Освіта/Педагогіка». Диплом магістра М 22 № 043168

У 2022 році вступив до аспірантури Державного податкового університету за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» на денну форму навчання (наказ № 871 від 13.09.2022 року).

У 2022 році Вченою радою Державного податкового університету науковим керівником аспіранта Богдановського Д.І. було призначено кандидата економічних наук, доцента **Рябокінь Марину Валеріївну**. Темою дисертаційної роботи визначено «Цифрові валюти в інноваційному розвитку платіжних систем в Україні». У 2023 році науковим керівником призначено доктора економічних наук, професора **Береславську Олену Іванівну** (наказ № 1259 від 29.09.2023 року).

Під час навчання в аспірантурі Богдановський Д.І. у повному обсязі виконав освітню складову освітньо-наукової програми, склав усі передбачені програмою екзамени та заліки, пройшов практичну педагогічну підготовку та склав комплексний підсумковий іспит.

Документи подано до спеціалізованої вченої ради у повному обсязі та відповідно до вимог п. 13 Порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Разову спеціалізовану вчену раду утворено на підставі рішення Вченої ради Державного податкового університету від 29 червня 2026 року, протокол № 20, та наказу Державного податкового університету від 01 липня 2026 року № 837, з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації Богдановського Дмитра Ігоровича на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Склад разової спеціалізованої вченої ради:

Голова ради — доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансових ринків та технологій Державного податкового університету **Чуницька Ірина Іванівна**.

Офіційні опоненти:

Бублик Євген Олександрович, доктор економічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу грошово-кредитних відносин ДУ «Інститут економіки та прогнозування» НАН України;

Кретов Дмитро Юрійович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри банківської справи Одеського національного економічного університету.

Рецензенти:

Козій Наталія Сергіївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансових ринків та технологій Державного податкового університету;

Москаленко Наталія Віталіївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансових ринків та технологій Державного податкового університету.

На засіданні присутні 5 із 5 членів разової спеціалізованої вченої ради, зокрема 2 доктори наук та 3 кандидати наук за профілем дисертаційного дослідження. Кворум наявний. Засідання проведено з використанням засобів відеозв'язку в режимі реального часу (ZOOM) відповідно до пункту 25 Порядку № 44.

Тема дисертації — **«Цифрові валюти в інноваційному розвитку платіжних систем в Україні»**.

Науковий керівник — **Береславська Олена Іванівна**, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансових ринків та технологій Державного податкового університету.

Тема дисертації пов'язана з науково-дослідною роботою кафедри публічних фінансів Державного податкового університету «Державні запозичення в системі публічних фінансів» (номер державної реєстрації 0121U109588). Особистий внесок автора полягає в обґрунтуванні ролі цифрових валют центрального банку як інструменту модернізації платіжної інфраструктури публічних фінансів, що забезпечує підвищення ефективності обслуговування державних фінансових потоків, у тому числі пов'язаних із процесами державних запозичень.

Дисертація Богдановського Д.І. є завершеним самостійним науковим дослідженням, виконаним українською мовою, і відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами згідно з постановами КМУ від 21.03.2022 р. № 341, від 19.05.2023 р. № 502 та від 03.05.2024 р. № 507), а також Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 (із змінами згідно з наказом МОН України від 31.05.2019 р. № 759).

Робота має обґрунтовану структуру: анотація, вступ, три розділи з висновками до кожного, загальні висновки, список використаних джерел (352 найменування) та 9 додатків; результати унаочнено у 28 таблицях і 8 рисунках. Бібліографічний апарат оформлено відповідно до вимог ДСТУ.

Методологічний інструментарій дослідження охоплює загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема системний, діалектичний, логічного узагальнення та наукової абстракції; аналізу, синтезу, групування, функціональний, концептуальний, статистичного порівняння, економіко-статистичні методи та аналіз рядів динаміки, експертних оцінок, метод кластеризації.

Інформаційну базу дослідження становлять офіційні статистичні та аналітичні матеріали Національного банку України, нормативно-правові акти України, матеріали Банку міжнародних розрахунків, Міжнародного валютного фонду, Світового банку, центральних банків зарубіжних країн, результати міжнародних досліджень у сфері CBDC, цифрових платежів та фінансових технологій, а також результати власних розрахунків автора.

Інформаційну базу дослідження грунтується на законодавчих та нормативно-правових актах України, офіційні статистичні й аналітичні матеріали державних органів та міжнародних інституцій, офіційні дані Національного банку України, звітні та статистичні матеріали Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України, а також аналітичні публікації профільних державних установ, міжнародні аналітичні та статистичні джерела, монографії, наукові статті та аналітичні публікації вітчизняних і зарубіжних учених, матеріали науково-дослідних і аналітичних центрів, результати експертних досліджень та основні положення нормативно-правових документів, що дозволило забезпечити комплексність, достовірність і наукову обґрунтованість отриманих результатів.

Дисертація виконана з дотриманням принципів академічної доброчесності; ознак плагіату, самоплагіату чи некоректного використання результатів досліджень інших учених не виявлено.

Важливими результатами дисертаційного дослідження, які відзначаються значним рівнем наукової новизни, є такі:

удосконалено класифікацію цифрових валют за рахунок уведення додаткових ознак, «забезпечення та волатильність», «функціональне призначення», «конвертованість», що дозволило визначити та розглянути їх роль у фінансовій системі, а також чітко виокремити цифрові валюти центральних банків як окрему, інституційно значущу для держави інновацію;

запропоновано науковий підхід до визначення ролі цифрових валют в інноваційному розвитку платіжних систем, який ґрунтується на комплексному аналізі їхньої технологічної природи, економічної суті та інституційного впливу;

удосконалено наукове обґрунтування взаємозв'язку між тригерами та ризиками розвитку та впровадження цифрових валют центральних банків, який зумовлений структурними зрушеннями у грошово-платіжному середовищі;

розроблено науково-методичний підхід до впровадження цифрової валюти центрального банку та оцінювання її впливу на платіжні системи, який базується на поетапній моделі реалізації (пілотування → масштабування) та поєднанні інфраструктурного, поведінкового і технологічного аналізу, що дозволило визначити CBDC як каталізатор інновацій та забезпечити її інтеграцію без дестабілізації фінансової системи;

рекомендації щодо адаптації міжнародного досвіду впровадження CBDC до умов України та формування відкритої API-орієнтованої платіжної екосистеми з активною участю фінтех-провайдерів;

розвинуто методичні підходи до ідентифікації, систематизації та оцінювання ризиків розвитку е-гривні на основі урахування взаємозв'язку макрофінансових, технологічних і поведінкових чинників, а також включають модель концентрації фінансових ризиків на основі адитивного агрегування індикаторів (C_1–C_5), що дозволяє більш точно оцінювати системну фінансову вразливість платіжних систем;

розроблено параметричний підхід до управління ризиками платіжних систем, який, на відміну від існуючих, передбачає формалізацію ризиків як функцій параметрів цифровізації грошового обороту (обсяг CBDC, швидкість конверсії, ліквідність, структура потоків), що сприятиме забезпеченню переходу від статичного до динамічного управління ризиками.

За результатами дослідження опубліковано 13 наукових праць, у тому числі 4 статті у наукових фахових виданнях України та 9 матеріалів апробаційного характеру. У спільних публікаціях чітко визначено особистий внесок здобувача. Кількість, структура та обсяг опублікованих праць відповідають чинним вимогам МОН України до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Статті у наукових фахових виданнях України

1) Богдановський, Д. РОЛЬ КОНЦЕПЦІЇ «КЕРОВАНОЇ АНОНІМНОСТІ» У ЗАПРОВАДЖЕННІ ЦИФРОВОЇ ВАЛЮТИ ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ КИТАЮ. Економіка та суспільство. № 70. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-62 (0,58 д.а)

2) Богдановський, Д. ЦИФРОВІ ВАЛЮТИ ЦЕНТРАЛЬНИХ БАНКІВ : ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВОГО ЮАНЯ. Інфраструктура ринку, № 82, 2025, С. 114-117. DOI: https://doi.org/10.32782/infrastruct82-18 (0,56 д.а)

3) Богдановський, Д. ЦИФРОВІ ВАЛЮТИ ЦЕНТРАЛЬНИХ БАНКІВ: ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ. Інфраструктура ринку, № 83, 2025. С.106-110 DOI: https://doi.org/10.32782/infrastruct83-19 (0,54 д.а)

4) Богдановський Д. ФІНАНСОВІ РИЗИКИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ CBDC В УКРАЇНІ. Ефективна економіка, 2026, № 3. DOI: http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.3.163 (0,87д.а)

Інші видання апробаційного характеру:

5) Богдановський Д.І. Трансформація соціальних систем за доби глобалізації / Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти: збірник матеріалів IV Всеукраїнської науковопрактичної конференції (м. Ужгород, 26 листопада 2019 р.) – Ужгород: УжНУ, 2019. – С. 13-15. https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/cf8960d8-b5f5-4b87-8ce5-b02e11dfadd5/content (0,11 д.а.)

6) Богдановський Д.І. Розбудова громадянського суспільства: соціальні, психологічні та фінансові виклики. //Льовкіна О.Г. Богдановський І.В., Богдановський Д.І. Розвиток громадянського суспільства як необхідна складова європейської інтеграції України : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 06 жовтня 2022 р.). Львів-Торунь : Liha-Pres, 2022. – С.42 – 47. http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/book/166 (0,28 д.а., особисто автору належить 0,2 д.а. – окреслено суть цифрових валют)

7) Богдановський Д.І., Фінансова глобалізація та її вплив на планування життєвих стратегій особистості//Льовкіна О.Г., Богдановський Д.І., Богдановський І.В. [Електронне видання] : тези доп. Міжнар. Наук. конф. Вектори соціальної, організаційної та економічної психології [Електронне видання] : тези доп. ІІ Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 17 лют. 2023 р.) / відп. ред. С. М. Миронець. – Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. – С.46-51. https://clipr.cc/xcS7S (0,25 д.а., особисто автору належить 0,15 д.а. – окреслено аспекти фінансової глобалізації)

8) Богдановський Д.І. Інноваційні стратегії поведінки як відповідь на соціальні, психологічні та фінансові виклики сучасності //Льовкіна О.Г., Богдановський Д.І., Богдановський І.В. : Omul, criminologia, ştiinţa. Culegerea materialelor ştiinţifice elaborate în baza comunicărilor de la Conferinţa ştiinţifică internaţională, or ganizată cu ocazia aniversării a 40 de ani de activitate pe făgaşul învăţământului şi ştiinţei şi 65 de ani de viaţă a criminologului Valeriu Bujor, 24 martie 2023, Chişinău C.611-615. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/culegerea_24.03.23.pdf (0,32 д.а., особисто автору належить 0,26 д.а.- окреслено фінансові виклики сучасності)

9) Богдановський Д.І. Інноваційні стрибки як ефективні стратегії підвищення якості життя суспільства (на прикладі запровадження цифрових грошей) // Богдановський Д.І., Богдановський І.В., Льовкіна О.Г. Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали VI Міжнародної конференції (16 листопада 2023 року) – Київ: Київський національний університет будівництва і архітектури, 2023. – С.43-49. http://surl.li/pclfu (0,20 д.а., особисто автору належить 0,14 д.а. – окреслено особливості запровадження цифрових валют).

10) Богдановський Д. І. Цифрові валюти в інноваційному розвитку платіжних систем в Китаї // Економіка, фінанси, облік і право в умовах глобалізації: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 8 листопада 2023 р.): у 2 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2023. Ч. 2., С.9 - 10. https://www.economics.in.ua/2023/11/8-2.html (0, 12 д.а.)

11) Богдановський Д.І. Інноваційні виклики України у контексті євроінтеграції та глобалізації: фінансові та соціальні аспекти// Богдановський Д.І., Богдановський І.В., Льовкіна О.Г. Всеукраїнська науково-практична онлайн-конференція з міжнародною участю. Україна і світ: соціально-гуманітарні виміри безпеки та співпраці (24 листопада 2023 року) – Ірпінь: Державний податковий університет, 2023. – С.91-95. https://api-ir.dpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b6c83500-0398-4182-abc0-7f300c34ea2d/content (0,18 д.а., особисто автору належить 0,11д.а. – окреслено особливості запровадження е-гривні)

12) Богдановський Д. І. Впровадження цифрових валют: світові тенденції та інновації в Україні. // Трансформація фіскальної політики в умовах євроінтеграції [Електронне видання] : збірник матеріалів XIV Міжнародної науково-практичної конференції, Ірпінь, 8 грудня 2023 року. – Ірпінь : Державний податковий університет, 2024. – 698 с. – PDF-формат ; мережеве видання ; інституційний депозитарій.– С.197-201. https://drive.google.com/file/d/1czXAQpFAjf4Jzhb0RydA6h_7MfD9-qcV/view (0,16 д.а.)

13) Богдановський Д.І. Цифрові валюти як чинник здійснення фінансової, соціальної та іміджевої політики : передовий світовий досвід та вітчизняні реалії // Трансформація фіскальної політики в умовах євроінтеграції. [Електронне видання] : збірник матеріалів XV Міжнародної науково-практичної конференції, Ірпінь, 22 листопада 2024 року. Частина 2. –Ірпінь : Державний податковий університет, 2025. – 164 с. –PDF-формат ; мережеве видання ; інституційний репозитарій. С.33-36. https://www.dpu.edu.ua/images/2025/Photo_dlya_novyn_2025/Naukovi%20zahodi/04%20kviten%20%20Naukovi%20zahodi/Zbirnik%20tez_TFP_C_2.pdf (0,13д.а.)

У дискусії взяли участь голова та члени разової спеціалізованої вченої ради, які висловили зауваження та побажання дискусійного і рекомендаційного характеру.

Офіційний опонент — доктор економічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу грошово-кредитних відносин ДУ «Інститут економіки та прогнозування» НАН України **Бублик Євген Олександрович**.

Відзначаючи вагомий науковий доробок здобувачки та позитивно оцінюючи дисертацію в цілому позитивно, звернув увагу на окремі дискусійні положення та зауваження:

1. Викликає позитивну оцінку прагнення автора комплексно розкрити еволюцію цифрових валют. Водночас окремі положення, присвячені характеристиці криптовалют і стейблкоїнів, могли б бути подані більш стисло з огляду на те, що основним предметом дослідження є цифрові валюти центральних банків (п.1.1 «Сутнісна характеристика цифрових валют та їх класифікація», додатки А,Б).

2. Аналіз досвіду Китаю щодо запровадження CBDC є одним із найбільш змістовних елементів підрозділу 2.2. «Специфіка впровадження цифрових валют центральних банків у контексті адаптації досвіду у вітчизняну практику». Разом із тим, доцільним було б ширше розкрити відмінності між китайською моделлю державного управління цифровою валютою та підходами, що формуються в країнах Європейського Союзу, з огляду на євроінтеграційний курс України.

3. Безперечною перевагою роботи є обґрунтування перспектив використання програмованої е-гривні як інструменту модернізації платіжної системи України (п.2.1 «Аналіз стану розроблення та впровадження цифрової валюти Національного банку України в грошовий обіг», с.82-85). Водночас потребували б більш глибокого наукового осмислення питання інституційних меж програмованості цифрової валюти центрального банку, зокрема щодо співвідношення між ефективністю державного регулювання, дотриманням принципів приватності, захистом майнових прав користувачів та недопущенням надмірного адміністративного контролю за використанням цифрових грошей. Саме ці питання нині є предметом активної наукової дискусії в дослідженнях, присвячених розвитку CBDC, тому їх ширше висвітлення підвищило б теоретичну глибину та дискусійність проведеного дослідження.

4. Автором сформовано цілісну систему оцінювання ризиків упровадження цифрової валюти центрального банку у підрозділі 3.1. «Систематизація та оцінювання ризиків платіжних систем в умовах впровадження цифрової валюти НБУ», с. 136-177.

Разом із тим, окремі положення щодо перспектив подальшого розвитку запропонованого методичного підходу могли б бути окреслені більш розгорнуто, що становить радше напрям для подальших наукових досліджень, ніж недолік виконаної роботи.

Офіційний опонент — кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри банківської справи Одеського національного економічного університету **Кретов Дмитро Юрійович**. Відзначаючи вагомий науковий доробок здобувачки та позитивно оцінюючи дисертацію в цілому позитивно, звернув увагу на окремі дискусійні положення та зауваження:

1. Позитивно оцінюючи проведений автором аналіз питань забезпечення конфіденційності користувачів цифрової валюти центрального банку, моделей керованої анонімності та механізмів фінансового моніторингу (с. 26, 55-56, 78 79, 85-88, 103–107,183-188), слід зазначити, що окремі аспекти сучасних технологічних підходів до захисту приватності могли б бути розглянуті більш детально. Зокрема,

перспективним видається ширше висвітлення концепції privacy-by-design, криптографічних механізмів вибіркового розкриття інформації (selective disclosure), сучасних протоколів підтвердження без розкриття знань (zero-knowledge proofs) та можливостей їх використання при проєктуванні архітектури CBDC. Більш ґрунтовний аналіз зазначених технологічних рішень дозволив би ще більше посилити прикладну спрямованість дослідження та поглибити обґрунтування механізмів досягнення балансу між захистом персональних даних користувачів і виконанням вимог фінансового моніторингу.

2. У підрозділі 2.1 «Аналіз стану розроблення та впровадження цифрової валюти Національного банку України в грошовий оборот» (с. 68–86) автором детально проаналізовано етапи реалізації проєкту е-гривні, результати пілотного тестування, особливості технологічної архітектури, функціональні сценарії використання цифрової валюти та організаційні засади її інтеграції в платіжну систему України. Разом із тим окремі питання економічної моделі функціонування е-гривні висвітлено стисло. Зокрема, більш детальне обґрунтування можливих підходів до розподілу витрат між основними учасниками платіжної інфраструктури, потенційних джерел фінансування створення та супроводження платформи, а також економічних стимулів для банків і небанківських фінансових установ щодо участі у функціонуванні е-гривні дозволило б ще більше посилити прикладну цінність проведеного дослідження.

3. У третьому розділі дисертації автором обґрунтовано комплекс практичних рекомендацій щодо мінімізації ризиків упровадження цифрової валюти Національного банку України та вдосконалення функціонування платіжної інфраструктури (підрозділи 3.1, 3.2). Запропоновані заходи охоплюють нормативно-правові, організаційні, технологічні та інституційні аспекти розвитку е-гривні, є логічно взаємопов'язаними, достатньо аргументованими та мають виражену практичну спрямованість. Разом із тим окремі рекомендації могли б бути більш детально структуровані відповідно до часових етапів їх реалізації, зокрема із виокремленням короткострокових, середньострокових і довгострокових заходів.

4. Наведений матеріал у підрозділі 2.1. «Аналіз стану розроблення та впровадження цифрової валюти Національного банку України в грошовий обіг» містить ґрунтовний опис розвитку проєкту е-гривні. Разом із тим, у деяких положеннях доцільно було б більш чітко відокремити авторську оцінку від викладення офіційних позицій Національного банку України, що ще більше підкреслило б самостійність проведеного дослідження.

Загалом зазначені зауваження та дискусійні моменти не знижують теоретичної та практичної цінності результатів дисертаційної роботи і не впливають на загальну позитивну її оцінку, а є лише рекомендаціями для розширення предмету майбутніх наукових досліджень.

Рецензент — кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансових ринків та технологій Державного податкового університету **Козій Наталія Сергіївна.**

Позитивно оцінюючи дисертацію як завершене, самостійне та методично змістовне дослідження, слід звернути увагу на низку положень, що мають дискусійний характер або потребують додаткового уточнення:

1. У першому розділі дисертації автором ґрунтовно досліджено сутність цифрових валют, їх функціональні характеристики, класифікаційні ознаки та роль у трансформації

сучасних платіжних систем (с. 15–58). На особливу увагу заслуговує авторський підхід до систематизації цифрових валют та обґрунтування місця цифрових валют центральних банків у структурі сучасного грошового обігу (с. 15–36). Разом із тим, враховуючи високі темпи розвитку цифрових фінансових технологій, доцільним могло б бути більш детальне висвітлення перспектив подальшої еволюції функцій цифрових валют, зокрема їх програмованості, використання смартконтрактів, інтеграції з цифровими платформами та екосистемами відкритих фінансів (Open Finance), а також впливу цих процесів на майбутню архітектуру платіжних систем (с. 36-58). Таке доповнення ще більше посилило б інноваційну складову дослідження та розширило бачення перспектив розвитку цифрових валют у контексті сучасних тенденцій цифровізації фінансового сектору.

2. У другому розділі дисертації автором здійснено ґрунтовний аналіз процесу розроблення та впровадження е-гривні, досліджено технологічні, організаційні та регуляторні засади її функціонування, а також оцінено потенційний вплив цифрової валюти центрального банку на розвиток платіжної системи України (с. 59–119). Значну увагу приділено аналізу результатів пілотного проєкту НБУ, особливостям технологічної архітектури е-гривні, міжнародному досвіду впровадження CBDC та перспективам їх адаптації до вітчизняної практики (с. 59–92, 93–119). Разом із тим, прикладну цінність дослідження могло б ще більше посилити більш детальне висвітлення організаційно-комунікаційних аспектів взаємодії з потенційними користувачами е-гривні, зокрема механізмів підвищення фінансової обізнаності населення, формування довіри до нового цифрового платіжного інструменту, особливостей інформаційного супроводу його впровадження та ролі банків і небанківських фінансових установ у процесі популяризації е-гривні. Таке доповнення ще більше підкреслило б практичну спрямованість дисертаційної роботи та її значення для майбутнього впровадження цифрової валюти в Україні.

3. Запропонований автором підхід до кількісного оцінювання ризиків функціонування платіжних систем в умовах впровадження цифрової валюти центрального банку характеризується науковою новизною, логічною побудовою та практичною значущістю. Особливу цінність становить розроблення інтегральної моделі оцінювання ризиків, яка ґрунтується на системі нормалізованих часткових індикаторів і дозволяє комплексно оцінювати фінансові та нефінансові ризики цифровізації платіжної інфраструктури. Разом із тим, для подальшого розвитку запропонованого методичного підходу доцільною могла б бути його апробація на ширшій інформаційній базі, зокрема із залученням статистичних даних за триваліший часовий період, результатів міжнародних пілотних проєктів упровадження CBDC та матеріалів після фактичного запуску цифрових валют у різних країнах. Це дозволило б додатково перевірити стійкість запропонованої моделі до зміни зовнішніх умов, підтвердити її універсальність, розширити можливості практичного використання для оцінювання ризиків платіжних систем та підвищити рівень обґрунтованості отриманих висновків.

4. Розроблені автором практичні рекомендації щодо мінімізації ризиків функціонування платіжних систем в умовах упровадження цифрової валюти Національного банку України є змістовними, логічно обґрунтованими та мають прикладну спрямованість. Запропоновані заходи охоплюють ключові напрями вдосконалення нормативно-правового забезпечення, організаційних механізмів, технологічної інфраструктури та системи управління ризиками, що створює належне

підґрунтя для підвищення стійкості платіжної системи України в процесі цифрової трансформації. Водночас слід зазначити, що практична реалізація запропонованих рекомендацій значною мірою залежатиме від подальшого розвитку проєкту е-гривні та накопичення практичного досвіду її використання. У зв'язку з цим перспективним напрямом подальших досліджень може стати деталізація окремих механізмів реалізації запропонованих заходів із урахуванням результатів пілотних проєктів, особливостей функціонування цифрової валюти після її впровадження в реальний грошовий обіг, а також практики взаємодії банків, платіжних установ і користувачів у нових умовах. Це дозволило б конкретизувати алгоритми впровадження окремих рекомендацій, оцінити їх ефективність у практичній діяльності та додатково посилити прикладну цінність отриманих у дисертації результатів.

Наведені зауваження мають переважно рекомендаційний та дискусійний характер, стосуються окремих аспектів удосконалення дослідження й визначають перспективні напрями його подальшого розвитку. Вони не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, не применшують її наукової новизни, теоретичної цінності та практичного значення.

Рецензент — кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансових ринків та технологій Державного податкового університету **Москаленко Наталія Віталіївна.**

Позитивно оцінюючи дисертацію як завершене, самостійне та методично змістовне дослідження, слід звернути увагу на низку положень, що мають дискусійний характер або потребують додаткового уточнення.

1. Теоретична частина першого розділу дисертації є змістовною та ґрунтується на широкому колі вітчизняних і зарубіжних джерел. Разом із тим окремі підрозділи дещо розширюють предметне поле дослідження. Зокрема, історичний екскурс щодо еволюції цифрових грошей та детальний аналіз криптовалют і стейблкоїнів (с. 15–35) створюють необхідне теоретичне підґрунтя, однак окремі аспекти могли б бути викладені більш лаконічно з огляду на те, що об'єктом дослідження є цифрові валюти центральних банків. Крім того, під час аналізу міжнародних підходів до класифікації цифрових валют та їх правового регулювання (с. 21–27) доцільно було б ширше висвітлити сучасні нормативні підходи Європейського Союзу щодо регулювання криптоактивів і цифрових валют центральних банків, що дозволило б ще повніше обґрунтувати інституційну природу CBDC та перспективи їх інтеграції у фінансову систему України. Водночас наведене зауваження має рекомендаційний характер і не знижує загальної високої оцінки дисертаційної роботи.

2. У другому розділі дисертації автором проведено ґрунтовний аналіз процесів розроблення та впровадження цифрових валют центральних банків в Україні й за кордоном, здійснено порівняльну характеристику моделей CBDC, узагальнено досвід окремих країн та визначено можливості його адаптації до вітчизняної практики (с. 112–168). Разом із тим міжнародна практика розвитку CBDC характеризується надзвичайно високою динамікою. Зокрема, під час аналізу світового досвіду впровадження цифрових валют (с. 128–147) та дослідження практики окремих країн (с. 147–160) доцільно було б ширше висвітлити найновіші тенденції розвитку проєктів цифрового євро, цифрового фунта, цифрового реала (Drex), а також результати міжнародних ініціатив BIS щодо транскордонних платежів (Project Agorá, Project mBridge тощо). Це дозволило б ще

повніше відобразити сучасний стан розвитку цифрових валют центральних банків та посилити практичну цінність запропонованих рекомендацій щодо впровадження е-гривні. Водночас наведене зауваження має рекомендаційний характер і не впливає на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

3. У третьому розділі дисертації автором розроблено власний методичний підхід до систематизації та кількісного оцінювання ризиків упровадження цифрової валюти НБУ, запропоновано модель концентрації фінансових ризиків і параметричні моделі їх регулювання, що свідчить про високий рівень наукового опрацювання проблематики (с. 170–236). Разом із тим, зважаючи на практичну спрямованість дослідження, доцільним було б доповнити запропонований інструментарій аналізом чутливості розроблених моделей до зміни ключових параметрів, зокрема різних сценаріїв масштабів емісії е-гривні, швидкості конверсії депозитів у CBDC та рівня використання цифрової валюти населенням і суб'єктами господарювання (с. 205–236). Це дозволило б ширше продемонструвати можливості практичного застосування запропонованих моделей під час прийняття регуляторних рішень.

4. Запропонована автором система індикаторів C_1–C_5 для оцінювання фінансових ризиків упровадження цифрової валюти центрального банку є логічною, цілісною та методично обґрунтованою (с. 171–228). Водночас у подальших дослідженнях доцільно розширити перелік показників шляхом включення додаткових індикаторів, що характеризуватимуть поведінкові аспекти користувачів цифрової валюти, рівень кіберстійкості платіжної інфраструктури, а також результати практичного функціонування е-гривні після її впровадження. У міру накопичення статистичної інформації це сприятиме підвищенню точності кількісного оцінювання ризиків і подальшому вдосконаленню запропонованого методичного підходу (с. 171– 236). Висловлені зауваження мають переважно методологічний і дискусійний характер, окреслюють напрями подальшого розвитку дослідження та не заперечують його основних результатів. Вони не знижують загальної позитивної оцінки дисертації, її наукової новизни, теоретичної змістовності й практичної значущості.

Зазначені зауваження мають дискусійний та рекомендаційний характер, не ставлять під сумнів наукову цінність одержаних результатів та можуть бути враховані здобувачем у подальших наукових дослідженнях.

Голова разової спеціалізованої вченої ради, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансових ринків та технологій Державного податкового університету, **Чуницька Ірина Іванівна,** без зауважень.

Науковий керівник, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансових ринків та технологій Державного податкового університету **Береславська Олена Іванівна,** без зауважень.

Здобувач надав вичерпні відповіді на всі зауваження опонентів і рецензентів. Висловлені зауваження мають дискусійний і рекомендаційний характер та не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи

Рада прийняла рішення шляхом відкритого голосування: «за» – 5 членів ради, «проти» – 0 членів ради, «утрималися» – 0 членів ради.

Результати відкритого голосування:

«**За**» 5 (п'ять) членів ради,

«**Проти**» немає членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада **присуджує Богдановському Дмитру Ігоровичу ступінь доктора філософії** з галузі знань **07 «Управління та адміністрування»** за спеціальністю **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради **Ірина ЧУНИЦЬКА**

Державний податковий університет
Підпис Чуницької засвідчую:
Учений секретар
«25» 08 2022 р.